

MOGELIJKE ONTHEFFINGEN (VRIJSTELLINGEN) LOOT-LEERLINGEN

In de **ONDERBOUW** komen de volgende vakken in aanmerking voor een mogelijke ontheffing:

- Lichamelijke opvoeding
- Tekenen
- Muziek
- Techniek

De hierboven staande vakken worden niet allemaal tegelijk gegeven in alle leerjaren van de basisvorming. Uiteindelijk moeten wel alle vakken met uitzondering van lichamelijke opvoeding in één of meerdere jaren van de basisvorming worden aangeboden en afgerond.

Op het **VMBO** wordt mogelijk ontheffing (vrijstelling) verleend voor:

- Lichamelijke opvoeding
- Tekenen
- Kunstzinnige vorming
- Maatschappijleer*

* Doordat het vak maatschappijleer de mogelijkheid biedt om als compensatievak te dienen wordt deze ontheffing (vrijstelling) niet altijd zomaar verleend.

In de **BOVENBOUW van HAVO en VWO** kunnen eventueel de volgende ontheffingen (vrijstellingen) verleend worden:

- Lichamelijke opvoeding
- Maatschappijleer*
- Ckv
- ANW * (alleen op het vwo en dit vak verdwijnt uit het verplichte aanbod)

* Doordat dit vakken zijn die als mogelijke compensatie gebruikt kunnen worden worden deze vrijstellingen niet altijd zomaar verleend.

Voor (inter)nationale toppers wordt in de bovenbouw, bij hoge uitzondering, bijvoorbeeld als het trainingsprogramma al overvol is, de mogelijkheid geboden om een vak in het vrije deel te laten vallen.

De ervaring heeft geleerd dat het laten vallen van een vak de keuzemogelijkheden voor een vervolgopleiding wel enorm kan beperken.